

Tiendens Oprindelse er; det er ikke Noget, som er kommen ad Frivillighedens Bet. (Af Brydelse af H. C. D. Müller). Tienden er ikke kommen ad Frivillighedens Bet; den er dreven ind hos Bønderne ved Tvang; ellers har jeg en feil Opfattelse deraf. Hvad der er givet ad Frivillighedens Bet, er der vistnok Ingen i denne Sag, som tænker paa at berøve Gæstfælligheden; idetmindste skal jeg for min Del ikke bidrage dertil. — Jeg maa tilstaa, at som Forslaget her foreligger, er det min Overbevisning, at det vil vinde en stor Tilslutning omkring i Landet. Jeg tror ikke, at denne Sag vel kan flydes ud i Længden. Jeg skal ikke optræde med noget profetisk Syn, men jeg tror ikke, at den paa nogen Maade vil kunne holdes borte fra Valgtribunerne. Kom det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgkreds (Klein), til at repræsentere en Landkreds, vilde han vistnok ikke kunne frigjøre sig for Spørgsmaal herom paa Valgtribunen, og jeg antager ikke, at der vil være mange Valgtribuner; som ville blive fri derfor ved næste Valg. Jeg har ikke havt Leilighed til at se Andet, end at det er et Dnske, som virkelig rører sig levende omkring i Befolkningen; det vil neppe gaa med dette Lovforslag saaledes, som det navnlig er gaaet med de Sager, der vedrøre Fæstevæsenet. Med Hensyn til dem kan man sige, at havde Folket taget imod det, som allerførst blev forelagt, nemlig i 1852, havde det været langt bedre for Fæsterne, end det er den Dag idag; det forekommer mig, at det Dag for Dag og Aar efter Aar er blevet værre. Anderledes mener jeg, at det vil gaa med dette Forslag. Det er et Forslag, som berører alle Folk omkring i Landet, hvorimod Fæstefagen kun berører en Del af Befolkningen; dette er en Sag, som omfatter hele Samfundet og som virkelig rører sig levende i Folket, saa at det ikke vil kunne undgaa, at den vil trænge sig frem, og, jeg tror ogsaa, paa en saa folkelig Maade som den, der er antydet i dette Forslag. — Maa jeg til Slutning gjøre en lille Bemærkning, som jeg vil henstille til det eventuelle Udvalg, thi jeg haaber da, at dette er en Sag, som nok vil blive henvist til et Udvalg. Det er med Hensyn til § 4, hvor Provsternes Lønning er ansat

til et aarligt Honorar af 200 Rd. Jeg har hørt udtale af en Provst, som tillige er Sognepræst for to temmelig store Sogne, at Provstens Gjerning optog en meget stor Brøddel af hans Tid; saavidt jeg erindrer, nævnte han, at den præstelige Gjerning kun optog $\frac{1}{5}$, hvorimod hans provstelige Embedsgjerning optog de $\frac{4}{5}$ af hans Tid. Hvis dette i Virkeligheden skulde være Tilfældet, maa jeg tilstaa, at jeg for min Part anser det foreslaaede Honorar for at være altfor lille for den Gjerning, Provsterne have at udføre. Dette er Noget, som jeg ikke vil undlade at henstille til velvillig Overveielse af det eventuelle Udvalg.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Jeg skal naturligtvis ikke indlade mig paa den Profeti, som den ærede Rigsdagsmand sluttede med; jeg er enig med ham i, at det ikke nutildags er givet at professere, hverken for den Eine eller for den Anden. Det var med Hensyn til en Misforstaaelse af mine Uttringer, som ogsaa er kommen frem fra den ærede Rigsdagsmand her ved Siden af mig (S. A. Hansen), at jeg troede, før Forhandlingerne sluttedes, at burde gjøre en kort Bemærkning. Jeg har naturligtvis ingenlunde sagt og endnu mindre ment, at det skulde være Noget, der var tjenligt for et Kjærlighedsforhold mellem Præst og Menighed, at Menigheden maatte betale Tiende til ham; er det sagt af Nogen, er det ialtfald ikke sagt af mig. Det, jeg tidligere har sagt — thi under Forhandlingerne idag har jeg ganske sikkert ikke yttret det Mindste derom — men det, som jeg har sagt tidligere og vil staa ved, er, at naar Tienden skal betales — hvilket vel at mærke er Forudsætningen — tror jeg, at Tiendeyderne ere bedre tjente med at skulle betale til Præsten end med at skulle betale paa Amtskuen. Dette maa jeg imidlertid overlade til ærede Medlemmer selv at domme, om jeg har Ret i eller ikke. Der var tillige et andet Punkt, som den ærede Rigsdagsmand berørte, og som jeg heller ikke ganske kan forbigaa, da der er kommet en direkte Opfordring til mig fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) om at udtale mig i den Anledning. Det